

Opvallend hoog aantal vangsten van Graspiepers op VRS Cornelis van Lennep in april 2003

Fred Cottaar

Inleiding

De Graspieper is tijdens de voorjaarestrek in Nederland een veel voorkomende soort. De schatting voor het voorjaarsaantal doortrekkers ligt tussen de 4 en 6 miljoen (Lensink, 2002). De eerste grotere aantallen beginnen Nederland in maart te passeren, maar de hoofdmacht trekt in april door. In Zuid-Kennemerland trekt de Graspieper met name van half maart tot eind april door met een piek rond half april (Geelhoed et al., 1998). De aantallen in Nederland kunnen fors toenemen met wind uit het (zuid)oosten, waardoor stuwing langs de kust optreedt (Lensink, 2002). Er kunnen dan enorme aantallen waargenomen worden, dat bleek maar weer eens tijdens het voorjaar in 2003.

Sinds het begin van de jaren tachtig wordt op het Vogelringstation (VRS) Cornelis van Lennep in de Kennemerduinen in het voorjaar aandacht besteed aan het vangen van doortrekkende Graspiepers. De aantallen die gevangen en geringd worden, fluctueren jaarlijks tussen de 100 en 700. In het voorjaar van 2003 leken de aantallen tot half april behoorlijk, maar niet extreem hoog. Vanaf 14 tot en met 21 april werden echter voor onze vinkenbaan hoge aantallen gevangen en geringd.

In dit artikel wordt een eerste overzicht gegeven over deze opmerkelijke, sterke doortrek van Graspiepers door Zuid-Kennemerland in het voorjaar van 2003. Het gebeuren wordt globaal beschreven aan de hand van de vangsten en waarnemingen gedaan op de vinkenbaan.

Werkwijze

Graspiepers worden op de vinkenbaan, gelegen op ca. 400 meter van de zeereep in de Kennemerduinen, aangelokt door de zang. Deze wordt afgespeeld met behulp van een minidiscspeler, die constant het geluid afspeelt. Het geluid wordt afgespeeld op het zogenaamde slag-net. Aange-trokken Graspiepers worden met behulp van dit slag-net gevangen. De Graspiepers worden geringd, waarna biometrische gegevens worden ge-

noteerd: o.a. vleugellengte, gewicht, vetscore en leeftijd. Tenslotte wordt de vogel weer in vrijheid gesteld.

Hierbij zij vermeld dat de vangsten niet altijd een reëel beeld geven van de doortrekintensiteit. Op bepaalde dagen zijn vogels gewoonweg niet te vangen omdat hun trekdrang te sterk is. Op andere dagen als er weinig zichtbare doortrek is, kunnen de weinige doortrekkende exemplaren heel goed op het geluid reageren, waardoor ze goed te vangen zijn. Elke dag kunnen de Graspiepers wat dat betreft dus anders reageren, waardoor vergelijkingen van vangsten met zichtwaarnemingen met zorgvuldigheid moeten worden gemaakt.

Weer

Tot en met de eerste decade van april leek het weer zich normaal te gedragen. Hierna kwam echter een stroming op gang met een soms harde (noord)oostelijke component. Het laatste zorgde er voor dat net op het moment dat de hoofdmacht de trek van de overwinteringsgebieden naar de broedgebieden inzette die vrijwel geheel verwaaide naar de kust. Aantekeningen in het journaal van de vinkenbaan lieten ook duidelijk zien, dat de wind op veel dagen tussen 7 en 21 april een (noord)oostelijke component had. Vooral 19 april sprong er uit. Een harde noordoostelijke wind (5 à 6 tot 7 Beaufort) leidde tot de opmerkelijke vangst van maar liefst 131 exemplaren. Doortrekkende Graspiepers waren amper te zien, maar door het gebruik van het geluid 'regende' het Graspiepers. Tot ver in de middag (15.00) werden nog volop doortrekkende Graspiepers gevangen. Toen de wind een paar dagen later (22 april) uit het westzuidwesten waaide, was het gedaan met de influx. Uiteraard liep de doortrek al op zijn eind, maar met deze voor ons ongunstige wind konden maar weinig tot geen vogels worden gevangen.

Aantalsverloop

De eerste Graspiepers werden al in februari geringd. De aantallen per dag kwamen echter niet boven de tien exemplaren uit. Ook begin maart bleven de aantallen nog laag. Vanaf 23 maart werden wat hogere aantallen geringd. Tot en met 13 april lag de dagvangst tussen de 2-50 exemplaren. Op de 14^e werden de eerste grotere aantallen geringd (61 exx.), maar vanaf de 15^e barstte het pas goed los met op 15, 16, 17 en 19 april dagen met meer dan honderd vogels. Topdag werd de 17^e (193 exx.). Op de 18^e was de baan helaas niet bezet, maar gezien waarnemingen elders in de regio moeten ook op deze dag grote aantallen gepasseerd zijn. Op de 20e waren de aantallen laag en konden slechts 26 individuen geringd worden. De volgende dag was er weer een opleving

met 69 exemplaren. Daarna was het echt gebeurd en alleen op 24 april werd nog één vogel geringd. Hoewel de baan bezet was en het geluid werd gedraaid, werd vanaf 25 april geen Graspieper meer gevangen. Een overzicht van de gevangen en geringde aantallen in maart en april wordt gegeven in tabel 1.

Tabel 1. Aantal vangsten van Graspiepers op Vogelringstation Cornelis van Lennep, Kennemerduinen in maart-april 2003. - = vinkenbaan niet bezet, 0 = wel bezet, maar geen Graspiepers geringd.

Datum	Aantal	Datum	Aantal	Datum	Aantal	Datum	Aantal
1-mrt	-	17-mrt	0	1-apr	24	16-apr	103
2-mrt	-	18-mrt	1	2-apr	-	17-apr	193
3-mrt	3	19-mrt	-	3-apr	-	18-apr	-
4-mrt	-	20-mrt	-	4-apr	0	19-apr	131
5-mrt	-	21-mrt	0	5-apr	-	20-apr	26
6-mrt	-	22-mrt	8	6-apr	-	21-apr	69
7-mrt	0	23-mrt	32	7-apr	29	22-apr	0
8-mrt	-	24-mrt	50	8-apr	13	23-apr	-
9-mrt	-	25-mrt	33	9-apr	-	24-apr	1
10-mrt	-	26-mrt	28	10-apr	-	25-apr	0
11-mrt	-	27-mrt	3	11-apr	2	26-apr	-
12-mrt	0	28-mrt	11	12-apr	22	27-apr	-
13-mrt	0	29-mrt	30	13-apr	23	28-apr	0
14-mrt	0	30-mrt	-	14-apr	61	29-apr	0
15-mrt	2	31-mrt	6	15-apr	153	30-apr	0

Samenvatting en discussie

Het voorjaar van 2003 zal voor veel trektellers de boeken ingaan als het 'graspiepervoorjaar'. Door weersinvloeden, voornamelijk een zeer sterke (noord)oostelijke stroming werden gigantische aantallen Graspiepers naar het westen 'geblazen'. De aantallen liepen met name op de trekpost Breskens in Zeeland spectaculair op. In de periode 14-21 april werd ook Zuid-Kennemerland overspoeld met Graspiepers. Waar je ook liep, in de duinen, in de polder of in de stad, overal zag en hoorde je Graspiepers overtrekken. Deze golf kwam ook duidelijk naar voren in de vangsten op het Vogelringstation Cornelis van Lennep in de Kennemerduinen. In eerder genoemde periode konden maar liefst 736 Graspiepers worden geringd. Een ongekend hoog aantal. Totaal konden in het hele voorjaar 1076 exemplaren worden geringd, een nog niet eerder gehaald aantal in het voorjaar. En nu maar wachten op een paar mooie terugmeldingen uit het broedgebied!

Dankwoord

Uiteraard is hier een woord van dank op zijn plaats aan de ringers van de vinkenbaan Cornelis van Lennep die de moeite hebben genomen om de vinkenbaan vrijwel dagelijks te bezetten en zich te richten op het vangen van Graspiepers. Hierdoor kon een goed overzicht worden gemaakt over de dit voorjaar opmerkelijke doortrek van een gewone soort als de Graspieper.

Literatuur

- Geelhoed, S., Groot, H., Huijssteeden, E. van, Leeuwen, G. van & Nobel, P. de (red.), 1998. Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland/KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Lensink, R., 2002. Graspieper *Anthus pratensis*. Pp. 188-189 in LWVT/SOVON, 2002. Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co. Haarlem.

Fred Cottaar, Lutulistraat 42, 2037 CB Haarlem